

 ijtien jaar geleden kwam een groep ouders, kinderen en leerkrachten aan in Wezemaal (een dorp in het Hageland op een kwartiertje rijden van Leuven), op zoek naar een locatie voor hun prille school. Ze zagen een kasteel leeg staan (tot dan was het een restaurant-feestzaal) met een park er rond van bijna een halve hectare. Ze gingen onderhandelen met de eigenaar om het kasteel te huren en begonnen druk te timmeren, te schilderen en te klussen om er een school van te maken.

Ondertussen *zijn* we een school met 110 kinderen van tweeënhalft tot twaalf jaar verspreid over twee kleuterklassen en vijf lagere schoolklassen. Wij willen een school zijn die in de wereld staat, waar kinderen met hun eigen verhaal kunnen komen.

Ons park

Maar eigenlijk wil ik jullie meenemen naar ons park: centraal voor het kasteel ligt er een grasplein/gazon dat omgeven is door enorme rododendrons, coniferen, taxusstruiken, hazelaars, een blauwe regen, een oude magnolia en een toverhazelaar. De centrale plaats van het grasplein wordt nog benadrukt doordat het in alle richtingen omgeven is door bos (langs één zijde weliswaar slechts door een zeer smalle strook). Het bos

Onze school is een kasteel met een park eromheen

is aangeplant met een aantal typische parkbomen: o.a. Amerikaanse eik, tamme kastanje, beuk, platanen en gewone acacia. Toch moet er vóór de aanleg van het park ook reeds bos aanwezig geweest zijn: in het voorjaar bloeit er nog een klein beetje bosanemoon en er zijn nog een aantal plaatsen waar boszegge en ijle zegge

voorkomen. Nochtans kunnen we niet meer echt spreken van een kruid- of zelfs struiklaag: door de veelvuldige betreding door spelende kinderen zijn deze grotendeels verdwenen. Dit effect wordt nog eens versterkt door het feit dat ons grasplein bij de minste regenbui onder water komt te staan en er dus om te spelen uitgeweken dient te worden naar de boszone. Anderzijds wordt het park ook wel op de proef gesteld door de ouders: er worden wel eens bomen en struiken verwijderd zonder dat deze vervangen worden.

Groene school werk

Drie jaar geleden zijn we onder impuls van een collega met een schoolproject gestart 'onze school in 't groen'. Sinds toen hebben we een groepje ouders dat zich het lot van onze tuin aantrekt en dat aan de slag gaat met de kinderen, laat ons ze maar de tuin-ouders noemen. Ikzelf ben kleuterleider op school en begeleidt deze mensen vanuit de leerkrachtengroep.

Ouders en kinderen samen aan de slag: bouwen van insectenhôtels

Tweewekelijks werken we een halve dag met de kinderen in de tuin. Van elke klas komen er twee kinderen, zodat we met ongeveer twaalf kinderen samen zijn. In de lente en de zomer gaan we vooral aan de slag in de moestuin en in de herfst en winterperiode werken we aan constructies of speciale plekken in de tuin. Elk kind dat bij ons komt meewerken brengt een map mee, waar het verslagje van die dag wordt in bewaard. Deze map gaat terug mee naar de klas, zodat de leerkracht ook weet wat er gebeurde en zo het thema eventueel in de groep kan brengen.

In onze moestuin laten we de kinderen het hele proces beleven van zaaien tot plant en proberen er dan nog iets lekkers van te maken in de keuken. Het is niet zo'n grote tuin en heel groot is de opbrengst dan ook niet: sla, tuinkers, radijs, uien, wortelen, aardappelen, erwten, tomaatjes, pompoenen, zonnebloemen, goudsbloem en oost-indische kers, voorlopig blijft het bij de klassiekers.

De voorbije winter kweekten we witloof met een klas, een groente typisch voor onze streek. We kregen de wortels van een bio-boer uit de buurt. We hebben ze ingetafeld in emmers en ze in de klas gezet. Het was een succes! Dit jaar willen we zelf witloof zaaien om heel het proces mee te kunnen volgen. Zo proberen we elk jaar wat meer bij te leren, ook als begeleider.

In het park maakten we plekken om te spelen of te ontdekken.

Vorig voorjaar vlochten we een wilgentunnel met de hoogste klas. Eerst bij ouders thuis rond de wei of in de tuin gaan snoeien, aanhangwagens vol. Daarna een paar dagen graven, planten en vlechten (in de regen), een werk dat voor de kinderen soms lastig en moeilijk was. Volgend weekend gaan we de zijtakken terug invlechten met een groep ouders zodat hij in de lente echt speelklaar is. Met de eerste graad (6-7 jaar) maakten we een kleine-beestjes tuin. We stapelden een takkenril waar we snoeihout in verzamelen en de kinderen fantaseerden insectenhuisjes van stapelstenen. Dit jaar zaaien we eenjarige bloemen om insecten, vlinders

Witloofogst

en solitaire bijen te lokken. Voor die laatste beestjes maakten we deze winter allerlei constructies met boomstammen, riet- en bamboestengels e.d.; deze kregen een mooi en warm plaatsje tegen de zuidkant van het kasteel.

Hoe gaat het verder?

De tuin-ouders hebben zich het lot aangetrokken van het park, maar willen nu verder. We hebben de kinderen bevraagd in het drukatelier van de school en de ouders doken de babbelfox in waar ze in de camera kwamen vertellen hoe zij onze tuin zagen. De wildste fantasieën kwamen naar boven: tunnels onder de grond, boomhutten, doolhoven, klimmuren maar

***Het Hageland** is de heuvelachtige streek tussen Leuven, Aarschot, Diest en Tienen. Het is een bijzonder stukje Vlaanderen waar ijzerzandsteenheuvels getuigen van de Diestiaanzee die er miljoenen jaren geleden haar ijzerhoudende zandbanken achterliet. Tussen deze heuvels liggen de valleien van de Demer, Winge, Motte, Begijnenbeek, ... Dit alles vormt een uitermate aantrekkelijk landschap. De afwisseling van hoog tot laag, van zeer nat tot zeer droog, van warme zuidhellingen tot koude noordhellingen, levert een zeer gevarieerde natuur op, gaande van droge heidevelden tot natte broekbossen. Dit uit zich dan ook in verscheidene natuurreservaten die uitgebouwd worden: Walenbos, Beninksberg, Demerbroeken, Wijngaardberg (op loopafstand van onze school), Molenheide, Vorsdonkbroek, ... Ook heel wat cultuurhistorische elementen zijn nauw verbonden met het landschap, veel van deze gebouwen werden trouwens opgetrokken in de ter plaatse aanwezige Diestiaan ijzerzandsteen: watermolens, uitkijktorens op de heuvels, versterkte burchten, windmolens, kerken, pastorijen. Voor meer informatie over de streek en zijn landschap kan je terecht bij: Regionaal Landschap Noord-Hageland (<http://www.RLNH.be>)*

Fantasie ontwikkelen in het drukatelier

Insectenhotels

ook fruitbomen, bessen, plukbloemen,... een hele lijst.

Wijzelf willen er een natuurtuin van maken met verschillende kleine biotopen. Waar kinderen onder begeleiding op onderzoek kunnen gaan, maar waar ook genoeg plekken zijn waar ze kunnen spelen, klimmen, kampen bouwen.

Ik was op de laatste Springzaad-excursie in Maastricht samen met twee ouders. We zijn zeer enthousiast teruggekomen en proberen nu in de school onze ideeën wat bijval te laten krijgen. Maar dat is niet altijd zo makkelijk. We hadden graag een poel laten graven in samenwerking met het Regionaal Landschap Noord-Hageland. Die mensen waren enthousiast en bereid ons hierbij logistiek te steunen. Maar de laatste hindernis, het akkoord van de eigenaar, (want we huren nog steeds) krijgen we niet zo direkt... afwachten dus.

In het najaar willen we Sigrun Lobst, tuin- en landschapsarchitecte, uitnodigen om met haar enthousiasme en know-how het vuur in de lont te steken! Hopelijk kan ik hier binnen een paar jaar het verslag brengen van een nieuwe tuin.

*Koen de Broeck is kleuterleider op Basisschool De Wip in Wezemaal
Adres van de school: Spikstraat 20
Zijn adres:
Stationsstraat 121, 3191 Hever
Tel: 0(032)-15518243*

Met de zachte G

Zwelling-geluk

Mijn broer vertelde dat hij onlangs aan het ouderlijk-huis-van-toen had aangebeld en er de heilige plekken had mogen betreden en bemijmeren. Ik vraagde meteen of er nog zwellingen waren; zwelling is Hellemonds voor zwaluw. Nee, natuurlijk. Het is bekant zestig jaar geleden, maar het was voor ons iets zo geweldigs: het zwellinggennest boven de deurlijst in onze slaapkamer, dat elk jaar weer werd betrokken door hetzelfde (?) paartje boerenzwellings. Het zat vastgemetseld aan het behangpapier, maar ook was er een spijker, meen ik. Ze brengen geluk, zegt men, als de zwellings aan of in uw huis wonen. Zou kunnen. Want mensen die blij zijn met zwaluwen zijn daar ook gelukkig mee. Zie mijn broer en mij: wij zijn nóg gelukkig om een zwaluwnest uit de jaren veertig.

Waarom er in Nederland nog maar zo weinig zwaluwen zijn? vraagde er ene in zo'n na-vakantie-weer-thuis-groepje. Hij wist het zelf: omdat hier te weinig bovengrondse telefoon en lektrieslijnen zijn aan van die palen. Moet je in Frankrijk komen! Daar stikt het van de zwaluwen én van die draden. Waar ze altijd met veel op zitten, er hun jongen voeren en van die twetterliedjes zingen.

Maar zwaluwmilieus bestaan uit méér dan telefoondraden. Er moeten ook buitenkoeien zijn en mesthopen, dus vliegen. Er moet bouwspecie zijn te vinden in wegplassen en op beekoevers. Er moeten strooikes liggen. En goede nestelplekken natuurlijk, aan of in huis. Maar er mag zeker niet teveel zwaar verkeer zijn waardoor de nesten lostrillen.

Lang geleden woonden zwaluwen aan bergwanden. Doordat er huizen werden gebouwd konden boeren- en huiszwaluwen aan al die kunstrotswanden hun woongebieden uitbreiden. Zwaluwen werden cultuurvolgers.

Toen er nog geen draden waren, zaten zwaluwen op boomtakken. Vooral in dode bomen met kale takken, en ook in ijl bebladerde bomen met neergebogen takken, zoals berken. Je ziet dat nog wel als er weinig of geen draden zijn of als het op de draden te heet is. Het gaat erom, denk ik, dat de zwaluwen elkaar willen zien, dat er gemakkelijk naar toe kan worden gevlogen (open aanvliegrouete) én dat er uitzicht is, bijvoorbeeld om vijanden te zien naderen.

Willem Iven

